

מאורי צבי גרינברג עד קוסובו

מבט אל תהליך העבודה של "בקץ הדרכים":
מחול אורטורי ממוחשב

כל התמונות ברשימה מתוך "בקץ הדרכים"
All photographs from "At the End of the Roads"

"בקץ הדרכים"

מלים: אורי צבי גרינברג

מוסיקה: ציפי פליישר

ביצוע המוסיקה: דורון תמרי (בריטון).

אורנה הרצוג (צ'לו)

ויזואליה - צילום, ציור, אנימציה מחול,

עריכת מחשב ובימוי וידיאו: ציונה פלד

בכורה: נובמבר 1999, תל-אביב.

שירו המרגש של אורי צבי גרינברג - "בקץ הדרכים עומד רבי לוי יצחק מברדיטשוב ודורש תשובת רס" - מביע כאב צורב ומחאה חריפה על סבלו המתמשך של העם היהודי. שיר זה הוא מקור ההשראה ליצירה. הוא נשלח אלי בידי המלחינה ציפי פליישר, שהציעה כי שתינו נשתמש בו לעבודה משותפת, היא - ליצירה מוסיקלית, ואני - ליצירה חזותית.

קראתי את השיר פעמים רבות. לקחתי לעצמי פסק זמן ממנו, ושוב חזרתי אליו. כל קריאה העשירה אותי והעלתה הקשרים חדשים, מקצתם היסטוריים, מקצתם אקטואליים, אחרים ספרותיים ורובם ככולם חזותיים. מלותיו של אצ"ג טלטלו את מחשבותי ורגשותי ללא הרף, אבל גם המציאות היומיומית, הכאן והעכשיו שלנו ושל רבים אחרים ברחבי העולם, נמזגו לתוכי כל העת מתוך הכתבות בטלוויזיה, ברדיו ובעיתונות הכתובה: הבוך הלבנוני, זועות קוסובו, פליטים חסרי בית, ילדים מזי רעב, נשים מוכות ונרצחות - סבל אנושי אוניברסלי, שתחילתו בגירוש מגן העדן, המשכו במשרפות אושוויץ וסופו - מי יסורנו?

נדרשתי לתרגם את מחשבותי ותחושותי לחומרים חזותיים של ממש, ומצאתי את עצמי בהר הרצל, מצלמת את קברי החיילים ולוחות הזיכרון; מצלמת מקרוב ומרחוק, סובבת הלוך ושוב, נעטפת באנחות היגון של הורים שכולים המתרפקים אל המצבות ושוקדים להפריחן בפרחי נוי ולהבעיר בהן נרות נשמה לזכר יקיריהם. מצאתי עצמי שוהה ארוכות אצל קבר רבין ובאתרי "יד ושם", מצלמת, מצוירת, מרכינה ראש, כופפת גב וגוחנת אל האדמה. כך התחלתי לחוש בגופי את התנועה מלאת העצב, שעתידה הייתי להפיח ברקדני הווירטואליים. עם כל קליק במצלמה וכל צעד, חזר והדהד בתוכי הטיעון הנוקב של אברהם אבינו כלפי הקב"ה: "האף תספה צדיק עם רשע?" והוא הדהד ונקשר במישרין אל דבריו של אצ"ג מפיו של הרבי לוי יצחק: "לא אתן, לא לא, לכאן או לכאן, אני דורש תשובת רס: ענה, אל אן זה הכל!"

עבודת המחשב

רובד אחר רובד בניתי את העבודה במחשב. תחילה יצרתי את קטעי המחול בתוכנת Life Forms המאפשרת להפיח תנועה בדמויות מאוירות. החלטתי לתת לקבוצת דמויות תפקיד של מקהלה רוקדת, כדוגמת המקהלה הדוברת בטרגדיות היווניות הקלאסיות. המקהלה הרוקדת נודדת מסצינה לסצינה, לובשת צבעים שונים ויוצרת וריאציות על המוטיבים התנועתיים הראשיים, השזורים לאורך העבודה. קטעים רבים מבוצעים על ידי המקהלה. הרקדנים מדייקים בביצוע התנועות ובתזמונן ללא רבב. זו אחת ממעלותיה של כוריאוגרפיה ממוחשבת. דמויות הסוליסטים הוגדלו ביחס לדמויות המקהלה ועוצבו בצבעוניות שונה מזו של המקהלה. עליהן הטלתי לייצג את הזעם, המרי וקריאות ה"לא עוד!".

בשלב שני עיבדתי את התצלומים והצוירים שלי בתוכנת Photoshop כדי לעצב מהם את התפאורה למחול, הרקע החזותי שבתוכו יתבצע

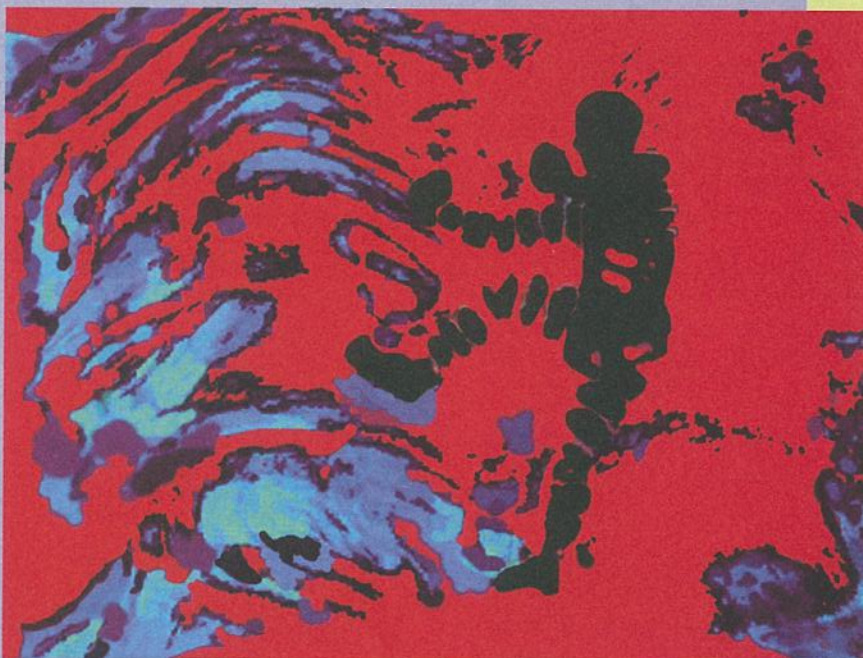
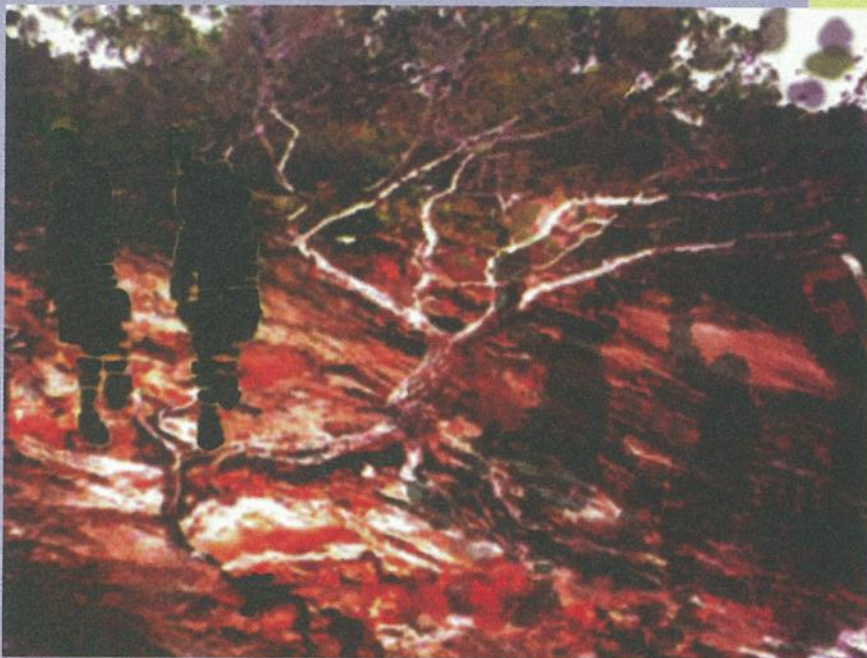
הריקוד. אל חומרי הגלם המצולמים מהר הרצל הוספתי תצלומים ממסע-שורשים באושוויץ ובטרבלינקה, וכן גם ציטוטים אחדים של תמונות אמנות, שהתקשרו בדמיוני אל התכנים המילוליים של אצ"ג. פסוקים, הצהרות, הבטחות וצווים אלוהיים, שניתנו ל"עם הסגולה" וכמו טפחו על פניו והוליקוהו שולל לאורך הדורות, סרקתי אל המחשב ישירות מדפי התנ"ך. שתלתי אותם ככיתובים מחוקים למחצה על מצבות מנותצות. הפכתי מציבות לפניס מעונים וחיבורים, ואת החיבורון הסבתי לאפר. את ידיהם המושטות לעזרה של פליטי קוסובו מהלתי בעיבודי תמונות המתארות את סבל עם ישראל, שכן סבלו של האדם, באשר הוא אדם, אחד הוא בעיני.

בשלב מסוים חשתי צורך חזק להנפיש דמויות ועצמים מתוך תמונות הסטילס, וכך הפקעתי לפרקים את המחול מהרקדנים המאוירים והענקתי אותו למצבות, לפניס, לידיים, לעיניים, לדמעות, לקרעי טלית ופרוכת וגם לשברירי הטקסטים מהתורה. כל אלה בהקשר

למילות השיר: "הם יותירו אחריהם שברי ביטחונם בך, נאד תומתם וסבלם, הרבה גוללים במרחב, מציבות-באזוב מחוקות-השכול, ובקעת עולם מלאה אותיות כעיניים...". הריקוד והתמונות המונפשות, שנבנו משכבות עצמאיות, אוחדו ואורגנו ברצפים סדורים בהתאם למלל. שלב זה בוצע באמצעות תוכנת Premier Adobe, תוכנה לעריכת וידאו במחשב.

דיאלוג עם המוסיקה

במקביל אלי, ובנתק מוחלט בין שתינו, קיימה ציפי פליישר רב-שיח משלה עם שירו של אצ"ג, עם המציאות, עם דורון תבורי (בריטון), עם אורנה הרצוג (צ'לו), ועם אולפן הסאונד שבו מוחשבו הקולות והצלילים. היא הביאה אלי את הדיסק הגמור ואז האזנתי לו לראשונה בנוכחותה. "נוז", שאלה אותי. "אני צריכה לחיות את זה זמן מה", ענית. ציפי השאירה אצלי את הדיסק. בכך נשלמה מלאכתה. נדרשו לי ימים רבים של האזנות חוזרות ונשנות לפס הקול. הוא רדף אותי ביום ובלילה, הכה וליטף, צמרר וניחם, הציק והתרפק.

התאמת הרצף החזותי שיצרתי אל המסגרות הקצובות של הזמן המוסיקלי ואל הניואנסים הביצועיים היתה השלב האחרון במלאכת היצירה. במהלכו נאלצתי להיפרד מקטעים חזותיים אחדים, מתוך אילוצי מסגרת הזמן שהכתיב פס הקול. לעיתים פירקתי שכבות ריקוד מהרקע והרכבתי אותן מחדש בזיקה אל המוסיקה ואל שתיקותיה, שכן הוויזואליה זורמת גם בפרקי הזמן שבהם דוממים הצלילים. פרק זה בעבודה עורר בי התרגשות רבה, בעיקר בחיבור אל שירתו הדרמטית של דורון תבורי, הן בקטעים שבהם נשמע קולו הטבעי המוקלט והן בעיבוד הממוחשב של קולו, וגם בחיבור לנגינתה של אורנה הרצוג ולאנחות הצ'לו שלה, כלי שמאז ומתמיד מרגש אותי.

לאחר שהשלמתי את המיזוג בין הוויזואליה למוסיקה במחשבי האישי, עבר החומר עיבוד נוסף במחשב חזק יותר, ששידרג את הרזולוציה של התמונות כדי להעבירן לווידיאו באיכות שידור.

וכך יצא לאור "בקץ הדרכים" - מחול אורטורי ממוחשב, כקומפוזיציה מולטימדיה, שהשתתפו בה שלושה יוצרים, שני מבצעים וציוד דיגיטלי מתוחכם.